УДК 378.14

Ромакін Володимир Вікторович – начальник міжнародного відділу МФ НаУКМА. Займається міжнародними програмами для студентів та викладачів.

Міжнародні програми обміну студентами та їх вплив на подолання культуроцентризму у вихованні студентів

В статті розглядається значення міжнародних програм обміну, які активно впроваджуються в Миколаївській філії НаУКМА, та їх вплив на формування реального погляду студентів на світові культурні традиції.

The article considers the importance of the international exchange programs, which MB NaUKMA actively supports. Their influence on the formation of student's judgement on the variety of cultural traditions is emphasized.

Безпрецедентний розвиток засобів масової інформації викликав швидкий процес світової культурної інтеграції. Народи світу почали краще розуміти один одного. Вже не є дивним побачити японку, яка співає пісні шведського ансамблю "ABBA" англійською мовою.

Різні засоби масової інформації створюють окремі середовища монокультури, своєрідний есперанто, штучне утворення, яке тільки нагадує реальне культурне життя, але є тільки калькою, мертвою схемою. Наповнити цю схему життям, виховати носія повноцінної живої, унікальної і своєрідної культури – це є одна з поточних проблем формування культурної людини в Україні, яка співпадає з ідеєю індивідуальної підготовки майбутніх професіоналів з позиції гуманістичної парадигми [1].

В цьому подоланні культуроцентризму і є особливість формування культурного багатства індивідуума в сучасних умовах. Якщо раніше на молодь впливала і виховувала її тільки власна культура, то тепер завдяки телебаченню, Internet тощо, вона спостерігає тільки оцю саму універсальну монокультурну схему. Окремо треба відмітити, що тут маються на увазі якісні популярні телепрограми, відомі кінофільми тощо, які мають позитивний виховний вплив, а не комерційні виверти засобів масової інформації (фільми жахів, порнопродукція).

Не слід вважати це якимось повністю негативним явищем. Навпаки, в цьому є багато позитивного. В сучасних умовах легко поширюються межі культурного спілкування, покращується взаєморозуміння між народами, зменшується ймовірність війн. Без інтеграції вищої школи у світовий освітній простір, без порівняння і використання закордонних надбань годі й думати про прогрес [2].

Але існує проблема в тому, що саме з культурної специфіки вбере в себе молода людина, які цінності стануть для неї найважливішими. Культурний шар дуже "товстий", а що є культурою, а що – безкультур'ям не в змозі визначити сучасник. Відповідь на це питання дає через багато років саме життя. Картини В.Ван-Гога вважаються шедеврами мистецтва і коштують на аукціонах шалені гроші, але сам художник не зміг продати жодної.

Існує тільки один шлях вирішення цієї проблеми – виховання толерантності до інших поглядів на культуру. Це відповідає принципу культуровідповідності Ф.А.Дістервега, який вважав, що людину необхідно формувати відповідно до сучасної їй культури, вимог середовища й часу [3].

Найефективнішим засобом подолання культуроцентризму є безпосередні контакти з носіями інших культур. Широкі можливості в цьому відкривають міжнародні студентські та викладацькі програми обміну.

Чотири роки існує МФ НаУКМА. Протягом трьох з них студенти беруть участь у міжнародних програмах обміну студентами. За ці три роки 15 студентів за різними програмами відправлялись на

тривале, як правило, річне навчання в кращих університетах США, причому кількість переможців рік від року зростає. Всі п'ять факультетів МФ НаУКМА мають своїх переможців (рисунок).

Безумовно, такі результати унікальні для вузів Миколаєва і є результатом, по-перше, високого рівня викладання спеціальних дисциплін і англійської мови, по-друге – підтримки з боку адміністрації університету.

Міжнародний центр, з свого боку, забезпечує інформаційну підтримку міжнародних програм:

- Користуючись унікальними інформаційними можливостями локальної комп'ютерної мережі університету та INTERNET, систематично збирається та розсилається інформація про конкурси, що відбуваються, а також аплікаційні форми до них.
- Створено збірники рекомендаційних матеріалів, які допомагають в оформленні документів.
- В комп'ютерних класах організовані тренажери з тестування англійської мови TOEFL.
- Проводяться презентації нових програм та семінари за участю запрошених представників міжнародних організацій, які проводять конкурси в Україні, наприклад ACCELS, USIA, Фонд Сороса, Стипендіальна комісія Фулбрайта тощо.
- Інформація про закордонні університети та бакалаврські і магістерські програми в США, про системи вступного тестування TOEFL, GRE, GMAT допомагає зорієнтуватися в умовах конкурсу.

Є різні погляди на доцільність підтримки таких програм. Існує поширена точка зору, що такі програми сприяють вимиванню кращих студентів з України, що для України вони шкідливі, та і для університету теж нема користі від цих програм. Багато із студентів залишаються за кордоном і, таким чином, ми тільки підсилюємо інші державі за рахунок своїх кращих студентів, на яких держава вже витратила не одну тисячу одиниць національної валюти.

Керівництво Академії додержується іншої точки зору. Воно вважає, що студентські обміни роблять позитивні внески на всіх рівнях: студентському, університетському, державному, і що ці внески значно перевищують негативні наслідки, про які згадано вище.

Студентський рівень

1. Ми розглядаємо програми обміну як можливість безкоштовно отримати додаткові навчальні послуги високої якості. Наприклад, в університеті ще нема факультету журналістики, але існує велика потреба серед студентів прослухати курси з цієї дисципліни. Тож половина з переможців програми ACCELS обрала головною темою свого перебування в США саме журналістику.
2. Це є початком власної кар'єри студента. Ось один з прикладів. Студентка департаменту екології Ольга Кострова, фіналістка програми Freedom Support Act Undergraduate Program, вчилася в University of Alabama in Huntsville протягом третього курсу. Під час перебування в США та після повернення в Україну Ольга брала активну участь у наукових конференціях, робила наукові доповіді, показала себе здібним науковцем і була запрошена на магістерську програму до того ж університету. Кошти за навчання вона буде заробляти, проводячи наукові дослідження як асистент професора.
3. Це засіб отримати реального погляду на іншу культуру та оцінити свіжим оком свою власну. Таким чином, студент отримує власне бачення на кращі сторони іноземної культури та передивляє із сторони особливості своєї власної. Перше, що кидається в очі студентів – це культура стосунків та людських взаємовідносин і, головне, обережне ставлення до іншої людини, її поглядів та особливостей. Наприклад, фіналісти міжнародних програм дійшли до висновку, що виставляти на привселюдне обговорення рейтинг кожного студента є таким ж безтактовним, як і виставляти публічно результати аналізів пацієнтів в лікарні. Бо є різні люди, вони мають різні здібності та мотивації. І чи не наша безтактність, яка може повністю компенсувати природну чутливість нашого народу, є результатом саме цієї звички вважати інтимними тільки питання сексуального характеру.
4. Це є додаткова можливість отримати чудові практичні навички та виявити свої наукові

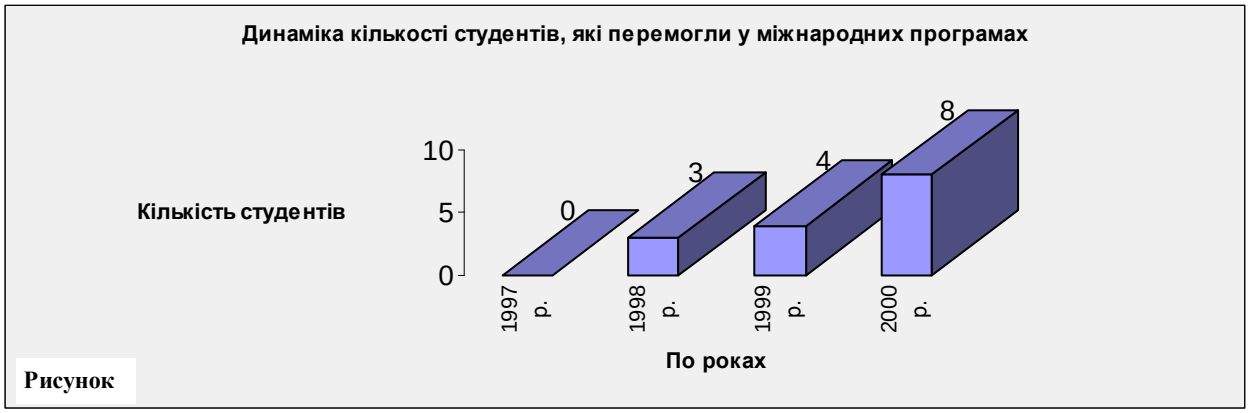

Рисунок

здібності. Студентки нашої Академії брали участь у міжнародних наукових конференціях (М.Ващенко, О.Кострова, О.Крічевська), а студентки економічного факультету (В.Гординець, Г.Перфільєва) проходили практику на фірмах та в банках США.

5. Нарешті, це неперевершена мовна практика. Складно придумати кращий метод вивчення іноземної мови, ніж перебування в середовищі, де всі розмовляють цією мовою та ще й вимагають її використання в процесі професійного навчання.

Університетський рівень

1. Університет надає додаткові послуги, які, до речі, йому нічого не коштують.
2. Інформація про університет розповсюджується по всьому світу. Кожний із студентів, що відбув до США, взяв із собою рекламну інформацію, наприклад, компакт-диск з фільмом про МФ НаУКМА. Студенти спілкуються не тільки з мешканцями США, але і з іноземцями, що перебувають на навчанні з різних країн світу.
3. Зростає авторитет університету і в Миколаєві, і в Україні. Два роки тому, коли представники міжнародної організації ACCELS були здивовані кількістю переможців з МФ НаУКМА, дехто з сусідніх областей казав, що це є тільки результат різного написання назви міста українською та російською мовами (Миколаїв-Николаев), і нібито, вибіркова комісія просто помилково вважала, що це різні міста. В цьому році, хоча всі аплікації подавалися з українською транскрипцією назви міста, кількість переможців з МФ НаУКМА відносно 1998 року зросла вдвічі. Практично всі переможці з Миколаєва є студентами МФ НаУКМА, і про це знає миколаївська громада. Ми отримали відповідні листи подяки від ACCELS за організаційну підтримку конкурсів.
4. Конкурси сприяють покращенню успішності студентів, які не перемогли, але брали участь у змаганнях. Зрозуміло, що їх значно більше, ніж переможців, і всі вони на високому рівні мотивації певний час готували проекти свого перебування за кордоном, резюме, тренувалися проходити тестування з англійської мови TOEFL і т.ін.
5. Випускники університету отримають більше шансів працювати в різних місцях світу. Таким чином формується міжнародний корпус Alumni (випускників), які у вигляді благодійних внесків потенційно зможуть допомагати рідній Alma Mater в майбутньому. Відомо, що бюджет окремих університетів світу досягає декілька мільярдів доларів США, тобто такого ж рівню, що й бюджет деяких країн, що розвиваються. Левову долю з нього складають внески саме Alumni.
6. Студенти встановлюють міжнародні зв'язки, які можуть бути корисними для університету. Декілька студентів брали участь у міжнародних конференціях, де представляли Академію.

На рівні України

Обмін студентами призводить до покращення стосунків між державами на неофіційному рівні, тобто інтеграція у світове культурне середовище "знизу". Скільки б не зустрічалися голови держав на офіційному рівні, потрібна певна критична маса реальних стосунків пересічних громадян для дійсного подолання монокультуралізму наших людей.

Програми обміну студентами – це не єдиний засіб контактів з носіями закордонної культури. Ми запрошуємо викладачів з закордону. Це дає можливість ознайомитися з західною культурою всім студентам Академії. За чотири роки у нас викладали 6 американських викладачів, серед них два випускника Гарвардського університету. Економічні дисципліни викладав фулбрайтів-ський професор Ф.Наср. Наступного навчального року до нас приїдуть принаймні ще два викладача з США, серед них відомий фулбрайтівський професор з комп'ютерних наук Алан Такер.

Міжнародна діяльність університету розповсюджується не тільки на студентів та викладачів. За підтримкою Корпусу Миру США на факультеті іноземної філології МФ НаУКМА працює Миколаївський ресурсний центр англійської мови, який надає послуги мешканцям Миколаєва, проведені дві літні школи, де молодь Миколаєва брала участь в заняттях з американської кінематографії, музики, поезії і, навіть, вчилася співати та танцювати в стилі американських мюзиклів. Заняття проводили шість американських викладачів.

В 2000 році в МФ НаУКМА було проведено міжнародну студентську наукову конференцію, участь в якій взяли студенти з Києва, Харкова, Черкас, більш ніж 20 студентів, бакалаврів та магістрів з Сілезського університету (Польща). Цікаво, що рівень знань англійської мови наших студентів виявився значно кращим, ніж у наших закордонних гостей. Окрім наукових дискусій, учасники конференції обмінювалися думками з розвитку культурних стосунків різних країн саме на студентському рівні.

Таким чином, завдяки міжнародній діяльності університету студенти МФ НаУКМА та інші мешканці Миколаєва, який був багато років закритим для іноземців містом, отримують можливість ознайомитися з культурною спадщиною інших народів світу. Лідерські здібності переможців міжнародних програм гарантують інтенсивне розповсюдження набутого досвіду серед мешканців Миколаєва.

Література

1. Пехота Е.Н. Индивидуализация профессионально-педагогической подготовки учителя. – К.: Вища школа, 1997.
2. Зубко В.М. Порівняльний аналіз як передумова прийняття реформаторських рішень // В кн. Сучасні проблеми вищої освіти: порівняння для України / За заг. ред. В.Зубка. – К.: Видавничий дім "КМ Academia", 1997.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997.

Стаття надійшла до редакції 26.04.2000